אבא שלחא. פר"ח ואמר הביאו לי שלחין בשבת[א] והלכה כר' יוסי דקי"ל מעשה רב[ב] וכן נראה דאי בחול מיירי כדפי' בקונט' ולא מייתי ראיה אלא דאומן נמי לא קפיד טפי הוה ליה לאתויי דר' יוסי אבוה דשרי לקמן בהדיא של אומן[ג]: **לא אמרו עבודין אלא לענין טומאה בלבד.** פרש"י שאין עור מקבל טומאה עד לאחר עיבוד ואם תאמר והא אמר בזבחים בפ' דם חטאת (דף לג: ושם)[ד] מניין לרבות עור משהופשט תלמוד לומר אשר יזה עליה תכובס יכול אף עור שלא הופשט תלמוד לומר בגד מה בגד מקבל טומאה אף כל דבר המקבל טומאה משמע דעור משהופשט מקבל טומאה[ה] ויש לומר דהתם כשיחדו לשיבה והכא כשלא יחדו[ו] ואפ"ה מותר לטלטלו בשבת והא דאמר רבא בריש כל הכלים (לקמן קכג.) מדלענין טומאה לאו מנא הוא לענין שבת נמי לאו מנא הוא גבי מחט שניטל חורה או עוקלה[ז] ה"פ מדלענין טומאה לאו מנא הוא אפי' ע"י יחוד דניטל חורה או עוקלה טהורה ולא מהני בה יחוד והא דתנן במסכת כלים בפרק י"ג (משנה ה) מחט שניטל חורה או עוקלה טהורה ואם התקינה למיתות טמאה אומר ר"י דהתם מיירי כשעשה בה שום שינוי ותיקון למיתות אבל ביחוד בעלמא למיתות אינה טמאה אבל היכא דהוי מנא לענין טומאה ע"י יחוד לגבי שבת הוי מנא בלא יחוד וכן משמע התם דקאמר תרגמא אביי אליבא דרבא בגלמי דזימנין דמימלך עלייהו ומשוי להו מנא להכי מותר לטלטלה אע"ג דאכתי לא אימלך עלה והיא טהורה:

ארבעים אבות מלאכות חסר אחת כנגד מי. דהרבה מלאכות יש דמיין להדדי והוה לן למחשביהו כולן כאחת כדפריך בפרק כלל גדול (לקמן עג:) היינו זורה היינו בורר היינו מרקד ומשום חילוק מועט שביניהם לא הוה מחלקינן להו אי לאו דקים להו דל"ט מלאכות הן כנגד שוס דבר לכך בעי כנגד מי:

כנגד כל מלאכה שבתורה. לכאורה נראה דיליף גמי ממשכן שהרי לכך נסמכה פרשת שבת לפרשת משכן ועוד דאי לא יליף ממשכן א"כ היכי ידעינן לדידיה די מיהו אבות מלאכות והי תולדות[ח] דאין סברא לומר שמדעתם בירורו מלאכות החשובות ועשאום אבות[ט] ועוד דבהדיא תנן לקמן בהזורק[י] המושיט חייב שכך היתה עבודת הלויים[יא] אלא[יב] לפי שיש[יג] מלאכות דומות זו לזו[יד] ואינו עושין שתיהן אבות כגון מרקד ובורר לכך[טו] חלקום חכמים להשלים מנין מלאכות שבתורה הואיל וחלוקות קצת זו מזו ואי אפשר לומר כן דלא פליג מדקאמר בסמוך תניא כמ"ד כנגד עבודות המשכן משמע דפליגי ועוד למאן דלית ליה דרשא דמלאכת ומלאכה מנא ליה דחשיב זורה ובורר בשתיים ועוד לקמן משמע דמטעם דכנגד עבודות המשכן גרידא[טז] אית לן לאחשוביהו בתרתי דקאמר אביי ורבא בפרק כלל גדול (לקמן עג:) כל מילתא דהואי במשכן אע"ג דאיכא דדמיא לה חשיב לה: **הם** העלו קרשים כו'. אפילו רבנן דפליגי אדבי יוסי בדבי יהודה[יז] גבי נעץ קנה ברשות הרבים ובראשו טרסקל ולית להו גוד אחת מודו בעגלה שהיא רשות היחיד כיון דעגלה גופה יש אורך בזקיפה עשרה ורוחב ארבעה אע"פ שתחתיה רשות הרבים ובריש כל גגות (עירובין פט.) [ד"ה במחילות] האלכתי יותר: **ואתם אל תבניסו.** ואפ"ה לא הויא אב כדפרישית לעיל (דף ג.) [ד"ה פשט]: אלא

אבא שלחא הוה [א]ואמר הביאו שלחין ונשב עליהן מיתיבי [ב]נסרין של בעה"ב ממלטלין אותן ושל אומן אין ממלטלין אותן ואם חישב לתת עליהן פת לאורחין בין כך ובין כך ממלטלין שאני נסרים דקפיד עלייהו ת"ש עורות בין עבודין ובין שאין עבודין מותר לטלטלן בשבת לא אמרו עבודין אלא לענין טומאה בלבד מאי לאו לא שנא של בעל הבית ולא שנא של אומן לא של בעה"ב אבל של אומן מאי אין ממלטלין אי הכי הא דתני ולא אמרו עבודין אלא לענין טומאה בלבד לפלוג וליתני בדידה בד"א בשל בעה"ב אבל בשל אומן לא כולה בבעל הבית קמיירי כתנאי עורות של בעה"ב ממלטלין אותן ושל אומן אין ממלטלין אותן ר' יוסי אומר אחד זה ואחד זה ממלטלין אותן: הדור יתבי וקמיבעיא להו הא [ג]דתנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת כנגד מי אמר להו ר' חנינא בר חמא כנגד עבודות המשכן אמר להו ר' יונתן בר' אלעזר כך אמר רבי שמעון ברבי יוסי בן לקוניא כנגד [ד]מלאכה מלאכתו ומלאכת שבתורה ארבעים חסר אחת בעי רב יוסף [1]ויבא הביתה לעשות מלאכתו ממנינא הוא או לא א"ל אביי וליתי ספר תורה ולימני מי לא [ה]אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן לא זזו משם עד שהביאו ספר תורה ומנאום אמר ליה כי קא מספקא לי משום דכתיב [2]והמלאכה היתה דים ממנינא הוא והא כמאן דאמר[ו] לעשות צרכיו נכנס או דילמא ויבא הביתה לעשות מלאכתו ממנינא הוא והאי והמלאכה היתה דים הכי קאמר דשלים ליה עבידתא תיקו תניא כמאן דאמר כנגד עבודות המשכן דתניא אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה במשכן הם זרעו ואתם לא תזרעו הם קצרו ואתם לא תקצרו הם העלו את הקרשים מקרקע לעגלה ואתם לא תכניסו מרה"ר לרה"י הם הורידו את הקרשים מעגלה לקרקע ואתם לא תוציאו מרה"י לרה"ר הם הוציאו מעגלה לעגלה ואתם לא תוציאו מרה"י לרה"י מרה"י לרשות היחיד מאי קא עביד אביי ורבא דאמרי תרוויהו ואיתימא רב אדא בר אהבה מרשות היחיד לרה"י דרך רשות הרבים: בגיזי צמר ואין מטלטלין: אמר רבא [ז]לא שנו אלא שלא טמן בהן אבל טמן בהן מטלטלין אותן איתיביה ההוא מרבנן בר יומיה לרבא טומנין בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה נוטל

בישול שמנין אלא דנקט סידורא דפת והכי מפרש בפרק כלל גדול (לקמן דף עד:): **קרקע.** רשות הרבים: **עגלה.** רשות היחיד שגבוהה י' ורחבה ד': **דרך רשות הרבים.** דאויר שבין העגלות רשות הרבים: **אבל טמן בהן מטלטלין אותן.** קס"ד השתא דמילי מילי קתני מתניתין ולאו אהנך דטמן בהן קאי: **הוא מרבנן בר יומיה.** אותו היום בא לבית מדרשו תחלה[ט]: נוטל

שלחא הוה. אומן לעבד עורות: **ואמר.** בחול: **הביאו שלחין ונשב עליהן.** אלמא לא קפיד: **דקפיד עלייהו.** שמא יתקלקלו: **ולא אמרו עבודין.** לא הוזכרו לחלק בין עבודין לשאינן עבודין: **אלא לענין טומאה.** דעבודין מקבלין טומאה ולא שאינן עבודין: **לפלוג בדידה.** בטלטול גופיה איכא לפלוגי בשל אומן בין עבודין לשאינן עבודין דעבודין קפיד עלייהו: **בד"א.** דעבודין מותר לטלטלן בשל בעה"ב אבל של אומן מאחר שעבדן קפיד עלייהו: **כולה בבעה"ב איירי.** ומהדר ליפלוגי בבעה"ב דאיירי ביה ולא אשכח לפלוגי אלא לענין טומאה ואי שבקיה לבעה"ב דאיירי ביה ונקט אומן[י] מפסקה למילתיה טפי מדהשתא: **הדור יתבי.** הנך רבנן דלעיל: **כנגד עבודות המשכן.** אותן המנויות שם בפרק כלל גדול[יא] היו צריכין למשכן ופרשת שבת נסמכה לפרשת מלאכת המשכן ללמוד הימנה: **שבתורה.** שכתובים בכל התורה והכי קאמר קרא (שמות כ) לא תעשה כל מלאכה כמנין כל מלאכה שבתורה: **לא זזו משם.** [יב]לא ידענא היכא איתמר. ומיהו [אפשר][יג] לענין וי"ו דגחון אתמר מדפרכינן לה נמי בקדושין[יד] גבי וי"ו דגחון ומתרלינן אינהו הוו בקיאי בחסרות ויתרות ש"מ לענין אותיות איתמר והכא ליכא לשנויי הכי: **משום דכתיב והמלאכה היתה דים.** ואי מנינן לתרוייהו הוו ארבעים ומדתנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת איכא חד דלא למנינא ובהני תרי דאיכא למימר דלא מלאכה נינהו ולא ידענא הי מינייהו נפיק והכי קא מיבעיא ליה והמלאכה היתה דים ממנינא היא ומלאכה ממש קאמר והכי קאמר המלאכה שהיו עושין היו עושין די לא פחות מן הצורך ולא יותר מן הצורך כגון רידודי טסין לציפוי הקרשים לדי היו מרדדין אותם וכן בטווי של יריעות[טו] והאי לעשות מלאכתו הוא דמפיק ומסייע למאן דאמר במסכת סוטה (לו:) לעשות צרכיו נכנס לשכב עמה אלא שנראתה לו דמות דיוקנו של אביו ואמר לו עתידין אחיך ליכתב על אבני אפוד לעוך שימתה שמך מביניהם כו' או דילמא האי לעשות מלאכתו מלאכה ממש הוא ומסייע לה לאידך: **והאי והמלאכה היתה דים.** לאו מלאכה היא אלא כדמשמע קרא בהבאת נדבה וכמאן דאמר שלימא ליה עבידתא מלאכת ההבאה שלא היו צריכין עוד וכל מידי דרמי עליה דאיגש קרי ליה עבידתא כדאמרינן במסכת סוטה (דף לג.) בטילת עבידתא דאמר סגאה לאיתויא להיכלא ואינו אלא נצא מלחמה להחריב: הס זרעו וקצרו סמנין לצבוע תכלת ועורות איילים וטחנו ולשו נמי סמנין לצבוע. ואופה דקתני במתני' באבות מלאכות הוא

מסורת הש"ס

ה) כ"ק ב. לקמן עג. וש"נ, ו) [ועי' תוי"ט שבת פ"ז מ"ב] קד"ס אבות ועי' תיכוש רמב"ן ורשב"א בשם פי"ח], ז) קידושין ג. ע"ש, ד) סוטה לו:, ח) ס"א מספקא, ט) [לקמן עג.], י) בס"א ליתא אפסר, יא) [לף לג.], יב) [עי' רש"י בע"ז], יג) [פי' אמר רב אידי דאיכא מלאכה שבתורה], יד) [לקמן עג.], טו) [לקמן עג.], טז) [לף לג.], יז) [עיין רש"י ד"ה הכי] ה. לקמן קפ.],

תורה אור השלם

1 וַיְהִי בְּהַיּוֹם הַזֶּה וַיָּבֹא הַבַּיְתָה לַעֲשׂוֹת מְלֶאכָתוֹ וְאֵין אִישׁ מֵאַנְשֵׁי הַבַּיִת שָׁם בַּבָּיִת:
2 וְהַמְּלֶאכָה הָיְתָה דַיָּם לְכָל הַמְּלָאכָה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהוֹתֵר: שמות לו ז

גליון הש"ס

רש"י ד"ה לא זזו לא ידענא כו'. עיין ברכות דף כה ע"ב רש"י ד"ה מאן שמעת ליה וש"נ:

מוסף רש"י

לא זזו משם. לא אוסיפה היכא (קדושין ל.).

רבינו חננאל

אבא שלחא, פירוש פושט עורות היה. וקבלנו מרבותינו דהילכתא כר' יוסי דקי"ל מעשה רב. ואמר ר' ישמעאל בר' יוסי אבא שלחא הוה ואמר הביאו שלחין ונשב עליהן. נמצא כי עשה מעשה כשמרעתו דתניא עורות של בעל הבית מטלטלין אותן, של אומן אין מטלטלין אותן, ר' יוסי אומר זה וזה מטלטלין. הילכך עורות של אומן הואיל וראויין לישב עליהן ואין נפסדין אינו מקפיד עליהן ומותר לטלטלן, אבל נסרין של אומן הואיל ואם ישב עליהן נפגמין הלכך קפיד עליהן ואסור לטלטלן. אמר ר' חנינה הא דתנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת כנגד עבודות המשכן. ותניא כוותיה אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה במשכן, כיצד הן זרעו וקצרו והעלו קרשים מקרקע לעגלה אתם לא תזרעו ולא תקצרו כו'. הא דתנן אבות מלאכות הכתובים בתורה אלא. ר' יונתן בן אלעזר כנגד מלאכת ומלאכה שבתורה[ח]) והן ס"א, כשתוציא ג' מלאכות הכתובין בויכולו השמים, וד' שכתוב בהן ועשית ויעשה ותעשה, ולרגל המלאכה, וי"ג שכתוב כל מלאכת עבודה הרי כ"א, נשארו מ' ובכללם ששת ימים תאכל מצות וכו' לא תעשה מלאכה. ולמה זכה, כי בפירוש אמרו בתלמוד א"י שבא זה הכתוב להשלים ל"ט מלאכות בתורה. ויש מי שמוציא מכלל אלו מ', ויבא יוסף הביתה לעשות מלאכתו, ונשארו ל"ט. ויש מי שמוציא והמלאכה היתה דים, ולדברי הכל נשארים ל"ט מלאכות. **פיס' בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן.**

ח) עי' לאב"ן סימן ש"ג שמבאר היטב דברי הר"ח כמ"ש כאן וכרמב"ן וברשב"א ט"ש.

עין משפט נר מצוה

טז א מיי' פכ"ו מהלכות שבת הלכה יב סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שח סעיף כה:
יז ב שם סעיף כו:
יח ג מיי' פכ"ו מהלכות שבת שם סמג שם טור שו"ע או"ח סימן רנט סעיף ח:

מוסף תוספות

א. ור' יוסי לטעמיה דאמר לקמן ״א״ זה וא״ זה מטלטלין אותן״. רמב״ן. ב. דאי לאו דקים לי״, לא הוה עביד מעשה. רמב״ן. ג. דברייתא דלקמן ״ר׳ יוסי אומר אחד זה ואחד זה מטלטלין אותן״, יותר מפורשת להביא ראיה מזה. רמב״ן. [אלא] שאמר כן בשבת, ומשום דמעשה רב הביאוה לזה, ולא הביאו מתניתא דלקמן. ריטב״א. ד. גבי דם חטאת שניחנו על העור. ריטב״א. ה. ואפ״ שאינו עבוד. ריטב״א. ו. דאחר עיבוד, אפ״ מחשבה לא בעי אבל קודם עבוד בעי מחשבה. תוס׳ זבחים לג: ד״ה ממין. ז. [וקשה] כיון דשאינם עבודין אינם מקבלים טומאה, היאך ניטלין בשבת, נימא מדלגבי טומאה לאו מנא הוא, לענין שבת נמי לאו מנא הוא, [ור״ל]. ריטב״א. ח. דבשלמא לת״ק כל מלאכה דהויא במשכן הויא אב, ואידך תולדה, כדאיתא לקמן בפ׳ הזורק (צו:). ריטב״א. ט. עד שהשלימום לל״ט, והשאר עשאום תולדות. תוס׳ סל״ש. י. אלמא ממשכן ילפינן. מי׳ סר״ן. ולא אתו (כולהו) דלא כר״ש בר יוסי. ריטב״א. יא. ודאי כולהו מודו דממשכן ילפינן, אלא. תוס׳ סל״ש. למר גמר כולה מילתא [מנינא ומלאכות. שיטה לסר״ן] ממשכן, ולמר וכו׳ (ש)מצאו להן סמך במנין מלאכות שבתורה, וכיון שידעו מנינן, למדו חשיבותן ממשכן. רמב״ן. ולא הוצרך ללמוד ממלאכה ומלאכת הכתובים בתורה אלא. ריטב״א. יב. בל״ט מלאכות שמנו חכמים. ריטב״א. יג. שהיה נראה למנותם אחת. ריטב״א. יד. הוצרכנו לומר שכנגד ל״ט מלאכות הכתובות בתורה הם, ואינם ל״ט אם לא תמנה לאלו בשלש. ריטב״א. טו. (ד)בלאו דרשא דמלאכה ומלאכות. תוס׳ סל״ש.

רב נסים גאון

ולא אמרו עבודין אלא לענין טומאה בלבד. עיקר דיליה מישתכח במסכת חולין בפ׳ העור והרוטב (דף קכב) וכולן שעיבדן או שהילך בהן כדי עבודה טהורין. ובתוספתא וכולן שעיבדן ושהילך בהן כדי עבודה טהורין משום עור. **אותיביה ההוא מרבנן בר יומיה לרבא.** זה התלמיד אמרו עליו באותו היום נכנס לבית המדרש על כן קרו ליה בר יומיה. וכיוצא בו אמרנו בשחיטת קדשים (זבחים פ״ה דף נז) היה שם תלמיד אחד שבא לשמש לבית המדרש ור׳ יוסי הגלילי שמו. וכבר היה רב אידי אבוה דר׳ יעקב בר אידי הוו קרי ליה בר בי רב דחד יומא, כמו שאמרו (חגיגה דף ה) רב אידי אבוה דר׳ יעקב בר אידי הוה רגיל דהוה אתי תלתא ירחין באורחא, הוה קאי חד יומא בבי רב והדר אזיל תלתא ירחין באורחא הוה קאי חד יומא באשפיזיה והדר אתי, הוה קא קרו ליה בר בי רב דחד יומא. חלש דעתיה קרי אנפשיה [איוב יב] שחוק לרעהו אהיה, אמר ליה ר׳ יוחנן במטותא מינך לא תבעיניש רבנן, נפק ר׳ יוחנן ודרש [ישעיה נח] ואותי יום יום ידרושון וכי ביום דורשין אותו ובלילה אין דורשין אותו, אלא לומר לך כל העוסק בתורה אפילו יום אחד בשנה לשמה מעלה עליו הכתוב כאילו עוסק כל השנה כולה. סליק פרק במה טומנין